

Impppaus

Mitä se on?

Impppaus on päihtymistarkoituksessa tapahtuvaa erilaisten aineiden hengittämistä ja haistelua. Impattaviin aineisiin voi kuulua ohenteita ja liuotinaaineita, ponnekaasuja, butaani ja propaani -hiilivetyjä sekä nitriittejä. Tällaisia on esimerkiksi eräissä suihkepulloissa, liimoissa, maaleissa, lakoissa, kynsilakanpoistoaineissa ja tupakansyöttimissä. ^[1] Myös vaikkapa ilokaasua käytetään päihtymistarkoitukseen. ^[2] Kemikaaleja hengitetään yleisimmin alkuperäispakkauksesta joko nenän tai suun kautta. Ainetta voidaan myös siirtää paperiseen tai muoviseen pussiin, jolloin kemikaalia hengitetään pussista. ^[1]

[3]

Laillinen asema: Osa impattavista aineista on vaarallisia kemikaaleja. Vaarallisten kemikaalien myyntiä on jonkin verran rajoitettu: huumaavia tai terveydelle vaarallisia kemikaaleja ei saa luovuttaa, jos on epäily niiden käytöstä päihtymistarkoitukseen. ^[4]

Käytön yleisyys ja ongelmakäyttö: Impppaus on Suomessa melko harvinaista ja käyttö painottuu nuorten keskuuteen. ^[5] ^[6] Nuorilla kokeilu on 10 prosentin luokkaa. Täysi-ikäisestä väestöstä noin kaksi prosenttia on käyttänyt liuotinaaineita tai liimoja päihtymistarkoitukseen. Ongelmakäyttöä ei juuri esiinny, sillä suomalaisten nuorten keskuudessa impppaus on tavallisesti kokeiluluontoista ja satunnaista. ^[6]

Miten se vaikuttaa?

Impppauksen päihdyttävää mekanismia ei vielä täysin ymmärretä. ^[1] ^[3] On arveltu, että joidenkin impattavien aineiden vaikutuskohdat aivoissa olisivat suurin piirtein samoja kuin alkoholilla. ^[7] Vaikutus on pääosin keskushermoston toimintaa lamaava. ^[1]

Päihdyttävän vaikutuksen kesto ja voimakkuus riippuvat paljon siitä, mikä aine on kyseessä. Nestemäiset aineet, kun butaani, vaikuttavat nopeammin ja voimakkaammin. Liimoista kemikaalihöyryjä puolestaan vapautuu hitaammin. Pääsääntöisesti vaikutukset alkavat välittömästi ja kestävät joitakin minuutteja. ^[1]

Koetut vaikutukset: Impppauksen positiivisiksi koettuihin vaikutuksiin voi kuulua jännityksen, euforian ja estottomuuden tunteita. Vaikutuksia on verrattu alkoholihumalaan. ^[1] ^[3] ^[7] Myrkyllisten kemikaalien hengittäminen kuitenkin myös ärsyttää limakalvoja ja hengitysteitä. Tästä voi seurata muun muassa pahoinvointia, yskää ja hengenahdistusta. ^[1] Päihtymystilan ei-toivottuihin vaikutuksiin voi kuulua myös muistikatkoksia, sekavuutta ja aistiharhoja. ^[7] Hallusinaatioiden todennäköisyys kasvaa, jos päihtymys toistuu useita kertoja peräkkäin. ^[1]

Impppauksesta seuraa tavallisesti väsynyt ja päänsärkyinen olo. Päihtymys on osittain seurausta väliaikaisesta hapen puutostilasta aivoissa. ^[1]

Keskeiset riskit

Akuutit riskit: Impppaukseen liittyy äkillisen kuoleman riski. Impppaus voi aiheuttaa rytmihäiriöitä tai lamauttaa hengityksen. Impppauksesta voi seurata tajuttomuus, mihin liittyy riski oksennukseen tukehtumisesta. Impppauksesta päihtynyt henkilö on myös alttiimpi onnettomuuksille. Kuolemaan johtaneet tapaukset ovat maailmalla liittyneet useimmiten polttoaineiden sekä ilmanraikastimien ja tupakansyöttimien sisältämien kemikaalien impppaukseen. ^[1] ^[8] Erityisen vaaralliseksi on osoittautunut muovipussista hengittäminen. ^[8] Impppauksen aiheuttamista onnettomuuksista Suomessa on hyvin vähän tutkimustietoa.

Runsaan käytön riskit: Pitkällä aikavälillä impppaus aiheuttaa kroonista nuhaa, toistuvia nenäverenvuoroja, nenän ja suun haavaumia, erilaisia tulehduksia ja vapinaa. Impppauksen myötä hengitys muuttuu erityisen pahanhajuiseksi. Pitkään jatkunut käyttö on liitetty myös apaattisuuteen, masennukseen ja vihamielisyyteen. Vainoharhaiset ajatukset voivat käytön myötä lisääntyä. ^[1] Impppaukseen on liitetty myös aivo-, maksa- ja munuaisvaurioiden riski. ^[7]

Toistuva liuottimien ja muiden kemikaalien imppaaminen on erityisen vaarallista nuorten kehittyville aivoille. ^[9] ^[10] Liuotinten käytön on havaittu muun muassa pienentävän aivokurkiaisien kokoa. ^[9] Osa muutoksista voi olla pysyviä. ^[10]

Riippuvuus: Imppausriippuvuudesta on hyvin vähän tutkimustietoa. Vieroitusoireista löytyy tutkimuskirjallisuudessa kuitenkin mainintoja. Niitä on verrattu alkoholin vieroitusoireisiin, joihin voi kuulua esimerkiksi tuskaisuutta, vapinaa, pahoinvointia ja unihäiriöitä. ^[7]

Käyttö raskauden aikana: Imppauksen vaikutuksia raskauteen on tutkittu vähän. ^[11] Vaikuttaisi siltä, että runsas imppaaminen raskauden aikana voi aiheuttaa samankaltaisia pysyviä vaurioita kuin alkoholi. Näihin kuuluvat muutokset lapsen ulkoisessa olemuksessa ja aivojen kehityshäiriöt. ^[8]

Miten riskejä voi vähentää?

Imppaukseen liittyviä riskejä on vaikea vähentää. Myrkyllisten kemikaalien hengittäminen vahingoittaa aina elimistön kudoksia. ^[7]

Imppauksen toistamista useita kertoja peräkkäin on syytä välttää, sillä toistuvat hapenpuutostilat voivat johtaa tajunnan menetykseen. ^[1] ^[2] Tiedottomaksi mennyt henkilö on käännettävä kylkiasentoon, jotta vältetään oksennukseen tukehtumisen riski, ja toimitettava ensiapuun.

Raitis ilma voi auttaa imppauksen jälkeiseen väsymykseen ja päänsärkyyn.

link

Lähteet ►

Lähde verkko-osoite: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/pikatieto/imppaus>